

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania bieżących, śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z geografii – klasa II GIMNAZJUM

1. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów - oceniane formy aktywności:

- Sprawdziany – testy

Sprawdzian – test obejmuje większą partię materiału, zapowiadany jest co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem, odnotowany jest w dzienniku i poprzedzony lekcją powtórzeniową. Sprawdziany – testy oceniane są punktowo, za każde z zadań przyznawana jest określona liczba punktów, następnie punkty są sumowane i zamieniane na ocenę wg ustalonych wskaźników procentowych zapisanych w statucie szkoły.

Sprawdziany – testy są obowiązkowe, w razie nieobecności ucznia na sprawdzianie nauczyciel wyznacza dodatkowy termin. Sprawdzian należy napisać do dwóch tygodni od powrotu do szkoły np. po chorobie. W przypadku dłuższej absencji termin ustala się indywidualnie z nauczycielem.

- Kartkówki

Kartkówki obejmują zakres 3 zrealizowanych tematów, nie wymagają wcześniejszej zapowiedzi.

- Odpowiedzi ustne

Uczeń zobowiązany jest być przygotowanym z przynajmniej trzech ostatnio zrealizowanych tematów. Odpowiedzi ustne oceniane są na bieżąco z uwzględnieniem możliwości ucznia.

- Aktywność ucznia:

- ✓ Prace domowe

Prace zadawane z dnia na dzień mogą mieć charakter krótkich zadań związanych z przygotowaniem do kolejnych lekcji, bądź ćwiczeniem niezbędnym do utrwalenia świeżo nabytej wiedzy. Brak pracy domowej jest odnotowany w dzienniku jako „bz” – trzy braki odnotowywane wykluczają ocenę bardzo dobrą na okres lub koniec roku. W pracy domowej ocenia się: poprawność merytoryczną, koncepcję, sposób rozwiązania, sposób prezentacji i estetykę.

- ✓ Prace długoterminowe – projekty

Prace długoterminowe – projekty umożliwiają uczniowi samodzielne, twórcze rozwiązywanie postawionego przed nim problemu. Ocenia się: stopień zrozumienia zadania, problemu, sposób zaplanowania rozwiązania, rozwiązanie problemu, prezentację pracy i wykorzystanie posiadanej wiedzy przedmiotowej.

- ✓ Praca na lekcji – aktywność - (za 3 „+” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą)

2. Warunki i tryb uzyskania oceny wyższej niż przewidywana:

Sposoby poprawy osiągnięć:

Poprawianie wyników z obowiązujących form aktywności **jest dobrowolne** dla ocen pozytywnych, a **obowiązkowe** przy ocenie niedostatecznej.

- poprawa sprawdzianu – testu odbywa się w terminie do 2 tygodni od momentu uzyskania oceny,
- poprawa odpowiedzi ustnej i kartkówki odbywa się na następnej lekcji.

Poprawa prac pisemnych musi odbywać się poza godzinami lekcyjnymi; uczeń pisze ją tylko jeden raz.

Poprawiana forma aktywności jest oceniana tak samo jak pierwotna. Jeżeli uczeń uzyska lepszą ocenę to podczas wystawiania oceny śródrocznej/rocznej bierze się pod uwagę ocenę lepszą.

W przypadku uzyskania przez ucznia oceny niedostatecznej za pierwszy okres obowiązuje pisemne zaliczenie materiału nauczania obowiązującego w I okresie w ciągu 2 miesięcy od momentu klasyfikacji.

3. Ustalenie oceny śródrocznej/rocznej

- Ucznia obowiązuje systematyczna praca.
- Na koniec okresu/roku szkolnego nauczyciel nie przewiduje sprawdzianu zaliczeniowego - ocena śródroczna/roczna jest wystawiana za pracę w całym okresie/roku szkolnym.
- Ocena śródroczna/roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen częściowych.

- Przy wystawianiu oceny śródrocznej/rocznej **największą wagę mają oceny ze sprawdzianów – testów**, następnie oceny z odpowiedzi ustnych i kartkówek oraz pozostałych form aktywności ucznia.
- Uczeń lub jego rodzic mogą odwołać się od oceny nauczyciela śródrocznej/rocznej według zasad ustalonych w statucie szkoły
- Ocena śródroczna/roczna uwzględnia również:
 - udział w konkursach
 - pracę nad projektami edukacyjnymi i ich prezentację

Ogólne zasady oceniania:

- Uczeń powinien uzyskać w okresie co najmniej następującą ilość ocen:
 - a) **przy dwóch godzinach w tygodniu:**
 - 2 oceny ze sprawdzianu – testu
 - 2 oceny z kartkówek
 - 1 ocenę z odpowiedzi ustnej
 - 1 ocenę ze znajomości mapy fizycznej świata lub mapy fizycznej Polski
 - dodatkowo może otrzymać ocenę z referatu, pracy długoterminowej
 - b) **przy jednej godzinie w tygodniu:**
 - 1 ocenę ze sprawdzianu – testu
 - 1 ocenę z kartkówek
 - 1 ocenę z odpowiedzi ustnej
 - 1 ocenę ze znajomości mapy fizycznej świata lub mapy fizycznej Polski
 - dodatkowo może otrzymać ocenę z referatu, pracy długoterminowej
- Każda ocena jest jawna i ustnie uzasadniona
- Każda ocena wpisywana jest do zeszytu przedmiotowego ucznia, rodzic **ma obowiązek** podpisać ocenę jako informację zwrotną
- Uczeń przed lekcją może zgłosić nieprzygotowanie do zajęć, ale nie częściej niż raz w ciągu okresu, a zawsze po nieobecności spowodowanej chorobą (pierwszy dzień obecności po lub dłuższa absencja)
- Uczeń i rodzic ma prawo wglądu do pracy sprawdzającej i zapoznanie się z błędami, ewentualnie wyjaśnienia ich przez nauczyciela

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z geografii

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
Afryka				
- wskazuje Afrykę na mapie świata - wyjaśnia znaczenie terminów: „obszar bezodpływowy”, „rzeka okresowa”, „rzeka epizodyczna” - wymienia nazwy stref klimatyczno-roślinno-glebowych Afryki - wskazuje na mapie ogólnogeograficznej wybrane elementy linii brzegowej, krainy geograficzne, rzeki i jeziora Afryki oraz podaje ich nazwy - wyjaśnia znaczenie terminu „gęstość zaludnienia” - podaje liczbę ludności Afryki - wymienia nazwy odmian ludzkich zamieszkujących Afrykę - wymienia nazwy obszarów najgęściej i najsłabiej zaludnionych w Afryce - wymienia problemy mieszkańców Afryki - opisuje poziom rozwoju gospodarczego Afryki - wymienia czynniki warunkujące rozwój rolnictwa w Afryce - wymienia nazwy najważniejszych roślin żywnościowych i eksportowych uprawianych w Afryce - wymienia główne cechy środowiska Egiptu i Republiki Południowej Afryki	- określa położenie geograficzne Afryki na kuli ziemskiej - wymienia czynniki geograficzne kształtujące klimat Afryki - przyporządkowuje strefom klimatycznym odpowiednie formacje roślinne i typy gleb - porównuje linię brzegową Afryki z linią brzegową innych kontynentów - wyjaśnia znaczenie terminów: „eksplozja demograficzna”, „przyrost naturalny”, „urbanizacja” - omawia zróżnicowanie ludności Afryki - omawia przyczyny eksplozji demograficznej w Afryce - wyjaśnia przyczyny niskiego poziomu urbanizacji w Afryce - wskazuje na mapie oraz wymienia nazwy największych miast Afryki - opisuje problemy mieszkańców Afryki - wyjaśnia znaczenie terminu „produkt krajowy brutto” - wyjaśnia, dlaczego Afryka nazywana jest kontynentem rolniczym - wyjaśnia przyczyny niskiego poziomu rozwoju przemysłu w Afryce - opisuje pasterstwo koczownicze - opisuje poziom rozwoju usług w	- określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki - omawia wpływ wybranych czynników geograficznych na klimat Afryki - określa cechy ukształtowania powierzchni Afryki - wyjaśnia występowanie stref klimatyczno-roślinno-glebowych - charakteryzuje klimat oraz formacje roślinne Afryki na podstawie mapy klimatycznej, klimatogramów oraz ilustracji - charakteryzuje wody powierzchniowe Afryki - ocenia wpływ warunków naturalnych na rozmieszczenie ludności - omawia wskaźnik HDI w wybranych krajach na podstawie mapy tematycznej - omawia problemy związane z epidemią AIDS na kontynencie afrykańskim - wymienia przyczyny i skutki głodu oraz konfliktów zbrojnych toczących się na terenie Afryki - omawia uwarunkowania rozwoju gospodarczego Afryki - analizuje gospodarowanie w strefie Sahelu - wyjaśnia przyczyny i skutki pustyńnienia	- oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Afryki - wykazuje symetryczność stref klimatyczno-roślinno-glebowych Afryki - wyjaśnia zależności między rozmieszczeniem stref klimatycznych, roślinnych i glebowych - oblicza współczynnik przyrostu naturalnego - wyjaśnia przyczyny i skutki wysokiego przyrostu naturalnego - analizuje przyczyny i skutki głodu w Afryce - ocenia skutki wybranych konfliktów zbrojnych - określa związki pomiędzy problemami wyżywienia, występowaniem chorób a poziomem życia w krajach Afryki położonych na południe od Sahary - ocenia warunki środowiska przyrodniczego Afryki pod kątem rozwoju rolnictwa - analizuje mapy gospodarcze Afryki i formułuje wnioski - porównuje cechy społeczno-gospodarcze na przykładzie Egiptu i RPA	- wykazuje związki między budową geologiczną a ukształtowaniem pionowym Afryki - wyjaśnia mechanizm powstawania systemu rowów tektonicznych w Afryce - dowodzi związku między warunkami klimatycznymi, ukształtowaniem pionowym a gęstością i układem sieci rzecznej - uzasadnia twierdzenie, że Afryka jest kontynentem ludzi młodych - proponuje działania mające na celu ograniczenie problemów mieszkańców Afryki - określa związki pomiędzy problemami wyżywienia, występowaniem chorób a poziomem życia w krajach Afryki położonych na południe od Sahary - dowodzi wpływu kolonializmu na aktualne problemy gospodarcze Afryki - wykazuje zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego państw afrykańskich

	Afryce • opisuje potencjał gospodarczy Egiptu i RPA	• analizuje przyczyny i skutki nadmiernej działalności rolniczej • uzasadnia konieczność sztucznego nawadniania pól uprawnych w Egipcie		
Ameryka Północna i Południowa				
• wskazuje Amerykę na mapie świata • wyjaśnia znaczenie terminów: „Ameryka Łacińska”, „Ameryka Środkowa” • wskazuje elementy linii brzegowej Ameryki na mapie oraz wymienia ich nazwy • wymienia czynniki geograficzne kształtujące klimat Ameryki • wskazuje na mapie i wymienia nazwy najważniejszych krain geograficznych, rzek i jezior w Ameryce Północnej i Południowej • wymienia nazwy przedstawicieli odmian ludzkich oraz odmian mieszanych • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania ludności Ameryki • wskazuje na mapie obszary gęsto i słabo zaludnione w Ameryce oraz nazywa je • wymienia nazwy i wskazuje na mapie największe miasta Ameryki • wymienia cechy państw wysoko rozwiniętych gospodarczo • wskazuje na mapie i wymienia nazwy krajów najlepiej i najsłabiej rozwiniętych gospodarczo państw Ameryki • wskazuje na mapie świata Stany Zjednoczone, podaje nazwę stolicy tego kraju i nazwy	• określa położenie geograficzne Ameryki na kuli ziemskiej • wskazuje na mapie i wymienia nazwy obszarów aktywnych sejsmicznie i wulkanicznie • opisuje linię brzegową Ameryki • przyporządkowuje strefom klimatycznym odpowiednie zbiorowiska roślinne • opisuje wielkie migracje w dziejach Ameryki • wymienia przyczyny dużego zróżnicowania etnicznego i kulturowego ludności Ameryki • opisuje, korzystając z mapy, rozmieszczenie ludności Ameryki Północnej i Południowej • porównuje liczbę ludności w wybranych krajach Ameryki na podstawie dostępnych źródeł • wymienia przyczyny migracji do wielkich miast • wskazuje na mapie obszary o największej koncentracji przemysłu w Ameryce i nazywa je • określa położenie geograficzne USA • omawia cechy ukształtowania powierzchni USA • opisuje zróżnicowanie ludności USA • wyjaśnia zależność między warunkami przyrodniczymi	• określa położenie matematyczno-geograficzne Ameryki • opisuje cechy klimatu Ameryki Północnej i Południowej na podstawie klimatogramów i mapy klimatycznej • wyjaśnia przyczyny wulkanizmu i trzęsień ziemi w Ameryce • wykazuje wpływ wybranych czynników przyrodniczych na klimat Ameryki • wyjaśnia wpływ migracji na zróżnicowanie etniczne ludności Ameryki • wykazuje zależności między warunkami naturalnymi a rozmieszczeniem ludności w Ameryce • wyjaśnia przyczyny wysokiego poziomu urbanizacji w Ameryce Północnej i Południowej • wyróżnia główne cechy i przyczyny zróżnicowania kulturowego i etnicznego ludności Ameryki • opisuje cechy gospodarki bogatej północy i biednego południa Ameryki • wyjaśnia różnice między gospodarką krajów wysoko i słabo rozwiniętych gospodarczo • uzasadnia, że Amerykanie są narodem imigrantów • udowadnia, że Stany	• oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Ameryki • porównuje rozwinięcie linii brzegowej i ukształtowanie powierzchni Ameryki z innymi kontynentami • omawia skutki południkowego układu form rzeźby terenu w Ameryce Północnej i Południowej • wykazuje wpływ klimatu na rozmieszczenie zbiorowisk roślinnych w Ameryce • analizuje przyczyny wzrostu liczby ludności Ameryki oraz prognozuje dalsze jej zmiany • oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego w wybranych krajach Ameryki • analizuje zmiany wskaźnika urbanizacji w Ameryce • opisuje warunki życia i pracy ludzi zamieszkujących wielkie miasta Ameryki • analizuje przyczyny zróżnicowania gospodarczego bogatej północy i biednego południa Ameryki • opisuje związki między warunkami przyrodniczymi a rozmieszczeniem przemysłu w Ameryce • analizuje uwarunkowania rozwoju przemysłu	• wykazuje związki między budową geologiczną a ukształtowaniem pionowym Ameryki • wykazuje związki między warunkami klimatycznymi, ukształtowaniem pionowym a gęstością i układem sieci rzecznej • omawia aktywność sejsmiczną uskoku San Andreas • analizuje skutki gwałtownego wzrostu liczby ludności w wielkich miastach Ameryki • ocenia warunki środowiska przyrodniczego Ameryki pod kątem rozwoju rolnictwa • udowadnia, że Stany Zjednoczone są potęgą gospodarczą świata • porównuje poziom rozwoju gospodarczego Brazylii z poziomem rozwoju innych państw Ameryki

państw z nim sąsiadujących • wskazuje na mapie i wymienia nazwy wybranych krain geograficznych, najważniejszych rzek i jezior USA • wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego USA • wyjaśnia znaczenie terminów: „megapolis”, „technopolia” • wymienia najważniejsze cechy gospodarki USA • wymienia nazwy głównych roślin uprawianych na terenie USA • wskazuje na mapie świata Brazylię i podaje nazwę stolicy tego kraju • wskazuje na mapie i wymienia nazwy wybranych krain geograficznych oraz najważniejszych rzek Brazylii • wskazuje na mapie i wymienia nazwy największych miast Brazylii • wymienia najważniejsze cechy gospodarki Brazylii • wymienia nazwy głównych roślin żywieniowych uprawianych w Brazylii	a rozmieszczeniem ludności w USA • wyjaśnia uwarunkowania wysokiego rozwoju gospodarczego USA • wskazuje na mapie i wymienia nazwy obszarów o dużej koncentracji przemysłu • określa położenie geograficzne Brazylii • opisuje klimat Brazylii • charakteryzuje rozmieszczenie ludności w Brazylii • opisuje poziom urbanizacji Brazylii • wyjaśnia znaczenie terminu „fawele” • omawia uwarunkowania rozwoju przemysłu i rolnictwa Brazylii • wskazuje na mapie obszary silnie uprzemysłowione oraz obszary rolnicze • opisuje konflikt interesów pomiędzy ekologicznymi skutkami wylesiania Amazonii a jej gospodarczym wykorzystaniem	Zjednoczone krajem wysoko rozwiniętym gospodarczo • opisuje znaczenie Doliny Krzemowej w rozwoju gospodarczym USA • charakteryzuje regiony rolnicze w USA • analizuje strukturę użytkowania ziemi • określa rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej • wykazuje wpływ czynników geograficznych na klimat Brazylii • opisuje warunki życia w wielkich miastach • określa cechy rozwoju i problemy wielkich miast	nowoczesnych technologii • wykazuje związki między gospodarką a warunkami środowiska w najważniejszych regionach gospodarczych Stanów Zjednoczonych • wykazuje zależność między wysokim poziomem gospodarki a poziomem rozwoju transportu • wyjaśnia znaczenie terminu „produkt światowy brutto” • analizuje naturalne i antropogeniczne zagrożenia dla amazońskiej selwy • analizuje udział i miejsce Brazylii w światowych zbiorach wybranych roślin uprawnych korzystając z dostępnych źródeł	
Obszary okołobiegunowe				
• wskazuje na mapie świata Arktykę i Antarktykę • wymienia główne cechy i przyczyny zmian w środowisku obszarów okołobiegunowych • wyjaśnia znaczenie terminów: „góra lodowa”, „pak lodowy”, „nunatak”, „lodowiec szelfowy” • wymienia cechy klimatu Arktyki i Antarktyki	• przedstawia cechy położenia Arktyki i Antarktyki na podstawie mapy • opisuje cechy środowiska obszarów okołobiegunowych • charakteryzuje klimat Antarktydy na podstawie klimatogramów • wyjaśnia przyczyny zmian w środowisku obszarów okołobiegunowych	• opisuje czynniki warunkujące klimat obszarów okołobiegunowych • charakteryzuje klimat obszarów okołobiegunowych • analizuje uwarunkowania powstania pokrywy lodowej w Antarktyce	• omawia status prawny Antarktydy	• ocenia celowość badań prowadzonych przez naukowców na obszarach okołobiegunowych • analizuje przyczyny i skutki powstania dziury ozonowej nad Antarktydą

Australia				
- wskazuje na mapie świata Australię i Oceanię - wymienia nazwy osobliwości przyrodniczych Australii - wyjaśnia znaczenie terminu „endemity” - wskazuje na mapie i wymienia nazwy wybranych krain geograficznych, rzek i jezior Australii - wskazuje na mapie obszary o największej gęstości zaludnienia oraz obszary niezamieszkane w Australii - charakteryzuje zróżnicowanie ludności Australii - wymienia główne cechy gospodarki Australii	- określa położenie geograficzne Australii i Oceanii na kuli ziemskiej - opisuje, korzystając z mapy, linię brzegową i ukształtowanie pionowe Australii - wymienia regiony geograficzne Oceanii - charakteryzuje cechy środowiska przyrodniczego Australii i Oceanii ze szczególnym uwzględnieniem cech klimatu oraz specyfiki świata roślin i zwierząt - analizuje strukturę użytkowania gruntów w Australii	- ocenia znaczenie wód artezyjskich dla gospodarki Australii - analizuje uwarunkowania rozmieszczenia ludności Australii i Oceanii - opisuje przyczyny małej gęstości zaludnienia oraz niskiego poziomu urbanizacji Oceanii - wykazuje wpływ migracji na zróżnicowanie australijskiego społeczeństwa - omawia wybrane zagadnienia gospodarcze Australii ze szczególnym uwzględnieniem roli górnictwa, rolnictwa i turystyki - przedstawia na podstawie map tematycznych główne cechy gospodarki Australii na tle warunków naturalnych	- oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Australii - analizuje zależności między warunkami klimatycznymi a występowaniem wód powierzchniowych - ocenia warunki środowiska przyrodniczego Australii i Oceanii pod kątem warunków życia ludzi i rozwoju gospodarki - wyjaśnia zależności między warunkami środowiska przyrodniczego a sposobami gospodarowania w rolnictwie - wskazuje regiony geograficzne Oceanii na mapie ogólnogeograficznej oraz opisuje rolę turystyki w tych regionach	- porównuje, korzystając z map, środowisko przyrodnicze Australii oraz Oceanii ze środowiskiem innych kontynentów - opisuje budowę niecki artezyjskiej i uwarunkowania występowania źródeł artezyjskich - wykazuje zależność między symetrycznym położeniem Australii po obu stronach zwrotnika Koziorożca a uwarunkowaniami klimatycznymi
Azja				
- wyjaśnia znaczenie terminu „Eurazja” - wskazuje na mapie świata Azję - wskazuje na mapie elementy linii brzegowej Azji - wymienia czynniki geograficzne kształtujące klimat Azji - wymienia nazwy i wskazuje na mapie najważniejsze krainy geograficzne, rzeki oraz jeziora Azji - podaje liczbę ludności zamieszkującej Azję - wskazuje na mapie i wymienia nazwy azjatyckich miast-gigantów - wymienia nazwy państw o wysokim i niskim wskaźniku	- określa położenie geograficzne Azji na kuli ziemskiej - charakteryzuje wybrane strefy roślinne Azji - opisuje cechy klimatu Azji na podstawie klimatogramów i mapy klimatycznej - wymienia cechy ukształtowania powierzchni Azji - opisuje rozmieszczenie wód powierzchniowych na podstawie mapy - opisuje zróżnicowanie ludności Azji - omawia czynniki warunkujące rozmieszczenie ludności w Azji - omawia uwarunkowania eksplozji demograficznej	- opisuje na podstawie mapy granicę między Europą a Azją - charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Azji - opisuje cyrkulację monsunową - wykazuje wpływ klimatu na rozmieszczenie zbiorowisk roślinnych - wyjaśnia, na czym polega kontrastowość klimatyczna Azji - opisuje czynniki warunkujące układ promienisty wielkich systemów rzecznych w Azji - analizuje zmiany liczby ludności Azji - wyjaśnia uwarunkowania powstania miast-gigantów - przedstawia na podstawie map	- oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Azji - porównuje rozwinięcie linii brzegowej i ukształtowanie powierzchni Azji na tle innych kontynentów - wykazuje na podstawie map tematycznych, że kontynent Azji jest obszarem wielkich geograficznych kontrastów - analizuje przyrost naturalny w wybranych państwach Azji - charakteryzuje przyczyny i skutki wybranych problemów demograficznych Azji - analizuje strukturę i wartość PKB na jednego mieszkańca	- wykazuje zależność między budową geologiczną a ukształtowaniem powierzchni Azji - analizuje genezę powstania Himalajów - opisuje dziedzictwo kulturowe najstarszych cywilizacji Azji - wykazuje kontrasty w rozwoju gospodarczym Azji - uzasadnia (na wybranych przykładach) wpływ warunków przyrodniczych na działalność gospodarczą człowieka - omawia kontrasty przyrodnicze Chin - wykazuje wpływ Chin na światową gospodarkę

urbanizacji • wskazuje na mapie i wymienia nazwy obszarów o dużej i małej gęstości zaludnienia • wyjaśnia znaczenie terminu „azjatyckie tygrysy” i podaje przykłady • wymienia cechy gospodarki azjatyckich tygrysów • wymienia nazwy głównych roślin żywieniowych uprawianych w Azji • wymienia nazwy surowców mineralnych wydobywanych w Azji • wymienia nazwy państw wysoko i słabo rozwiniętych gospodarczo • wskazuje Chiny na mapie, podaje nazwę stolicy tego kraju oraz nazwy państw z nim sąsiadujących • wskazuje na mapie i wymienia nazwy krain geograficznych oraz najważniejszych rzek w Chinach • wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Chin • podaje liczbę ludności Chin • analizuje wykresy i dane liczbowe dotyczące rozwoju ludności Chin • wymienia nazwy głównych roślin uprawnych • wymienia najważniejsze cechy gospodarki Chin • wskazuje Indie na mapie, podaje nazwę stolicy tego kraju oraz nazwy państw sąsiadujących • wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne oraz rzek Indii i nazywa je • wymienia najważniejsze cechy	• wskazuje na mapie główne rejony rolnicze w Azji i nazywa je • wskazuje na mapie główne regiony przemysłowe Azji • omawia przyczyny zróżnicowania uprzemysłowienia państw w Azji • charakteryzuje azjatyckie tygrysy • określa położenie geograficzne Chin • omawia cechy ukształtowania powierzchni Chin • charakteryzuje klimat Chin • opisuje przyczyny katastrofalnych powodzi w Chinach oraz sposoby zapobiegania im • wyjaśnia zależność między warunkami przyrodniczymi a rozmieszczeniem ludności Chin • wskazuje na mapie obszary o dużej koncentracji przemysłu i nazywa je • opisuje poziom urbanizacji w Chinach • określa położenie geograficzne Indii • omawia cechy ukształtowania powierzchni Indii • charakteryzuje klimat Indii • opisuje kontrasty społeczne w Indiach • wskazuje na mapie obszary uprzemysłowione i rolnicze Indii oraz nazywa je • wyjaśnia, dlaczego w Indiach występuje duże pogłowie bydła • określa położenie geograficzne Japonii	tematycznych warunki przyrodnicze obszarów, na których kształtowały się najstarsze cywilizacje • ocenia warunki rozwoju rolnictwa w Azji • omawia przyczyny zróżnicowania poziomu rozwoju rolnictwa w Azji • wykazuje związek pomiędzy rytmem upraw i „kulturą ryżu” a cechami klimatu monsunowego w Azji Południowo-Wschodniej • opisuje znaczenie OPEC dla gospodarki światowej • analizuje dane liczbowe dotyczące urbanizacji w Chinach • wyjaśnia na podstawie map tematycznych rozmieszczenie ludności • wyjaśnia, na czym polega chiński program kontroli urodzeń • opisuje uwarunkowania rozwoju rolnictwa na Nizinie Chińskiej • wymienia kierunki rozwoju gospodarczego Chin • wykazuje zmiany znaczenia Chin w gospodarce światowej • opisuje system kastowy społeczeństwa • analizuje przyrost naturalny • charakteryzuje indyjskie rolnictwo • wyjaśnia przyczyny gwałtownego rozwoju przemysłu nowoczesnych technologii • charakteryzuje warunki naturalne Japonii • omawia rozmieszczenie ludności Japonii • wykazuje wpływ czynników	wybranych państwach • wyjaśnia przyczyny nierównomiernego rozwoju gospodarczego wybranych państw Azji • analizuje poziom rozwoju gospodarczego państw eksportujących ropę naftową • wykazuje zależności między warunkami przyrodniczymi a rozwojem gospodarczym Chin w ostatnich latach • analizuje poziom rozwoju gospodarczego Indii • wyjaśnia przyczyny dynamicznego rozwoju nowoczesnych usług • opisuje skutki położenia Japonii w strefie aktywności wulkanicznej i sejsmicznej • opisuje uwarunkowania rozwoju gospodarczego Japonii • udowadnia, że Japonia jest potęgą gospodarczą • analizuje wysokość plonów podstawowych zbóż w Japonii na tle innych krajów Azji • opisuje wpływ religii na życie muzułmanów • porównuje poziom życia mieszkańców Bliskiego Wschodu • porównuje wielkość wydobycia ropy naftowej w poszczególnych krajach Bliskiego Wschodu	• przewiduje skutki społeczno-gospodarcze wynikające z eksplozji demograficznej • analizuje geograficzne czynniki klimatotwórcze • ocenia warunki naturalne Japonii • uzasadnia tezę, że konflikty na Bliskim Wschodzie mają wpływ na globalną gospodarkę
--	---	---	---	--

• środowiska przyrodniczego Indii • podaje liczbę ludności Indii • wymienia nazwy głównych indyjskich roślin uprawnych • wymienia najważniejsze cechy gospodarki Indii • wskazuje na mapie świata Japonię i podaje nazwę stolicy tego kraju • wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Japonii • podaje liczbę ludności Japonii • wskazuje na mapie i wymienia nazwy wielkich miast Japonii • wymienia nazwy głównych roślin uprawnych • wymienia najważniejsze cechy japońskiej gospodarki • wyjaśnia znaczenie terminu „Bliski Wschód” • wskazuje Bliski Wschód na mapie ogólnogeograficznej • wymienia cechy środowiska i gospodarki Bliskiego Wschodu • opisuje cechy kultury islamskiej • wymienia nazwy państw o największych zasobach ropy naftowej	• omawia cechy ukształtowania powierzchni Japonii • charakteryzuje klimat Japonii • opisuje poziom urbanizacji Japonii • wyjaśnia uwarunkowania rozwoju przemysłu przetwórczego • opisuje cechy rolnictwa Japonii • opisuje położenie geograficzne Bliskiego Wschodu • ocenia poziom urbanizacji w państwach Bliskiego Wschodu • omawia zasoby ropy naftowej na Bliskim Wschodzie i na świecie • opisuje rozmieszczenie zasobów ropy naftowej na Bliskim Wschodzie • wskazuje na mapie i wymienia nazwy obszarów objętych konfliktami zbrojnymi	• społeczno--kulturowych na tworzenie nowoczesnej gospodarki Japonii (na tle niekorzystnych warunków środowiska) • wykazuje znaczenie transportu w gospodarce Japonii • opisuje warunki naturalne Bliskiego Wschodu • analizuje zasoby ropy naftowej na świecie i formułuje wnioski • charakteryzuje Bliski Wschód pod kątem cech kulturowych, zasobów ropy naftowej i poziomu rozwoju gospodarczego		
Europa				
• wskazuje na mapie świata Europę • wskazuje na mapie element linii brzegowej Europy i wymienia ich nazwy • wskazuje na mapie wybrane niziny, wyżyny oraz góry Europy i nazywa je • wymienia cechy ukształtowania	• określa położenie geograficzne Europy na kuli ziemskiej • charakteryzuje linię brzegową Europy na podstawie mapy • wykazuje, na podstawie mapy, że Europa jest kontynentem nizinnym • opisuje cechy klimatu Europy na podstawie mapy	• określa cechy środowiska przyrodniczego Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej oraz map tematycznych • wyjaśnia wpływ zlodowaceń na rzeźbę powierzchni Europy • wyjaśnia zależności między typem klimatu a występowaniem	• oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Europy • opisuje czynniki geograficzne warunkujące klimat Europy • analizuje czynniki warunkujące rozmieszczenie wielkich systemów rzecznych i zbiorników wodnych w Europie	• wykazuje związek między budową geologiczną a ukształtowaniem pionowym Europy • analizuje problemy demograficzne Europy i formułuje wnioski • uzasadnia tezę, że Europa jest najlepiej rozwinięta pod

powierzchni Europy na podstawie mapy • wskazuje na mapie wybrane europejskie rzeki oraz jeziora i nazywa je • podaje liczbę ludności Europy • wskazuje na mapie obszary o największej oraz najmniejszej gęstości zaludnienia i nazywa je • podaje przykłady krajów o dodatnim i ujemnym przyroście naturalnym • wymienia nazwy państw wysoko rozwiniętych gospodarczo oraz krajów o średnim poziomie rozwoju gospodarczego w Europie • wymienia nazwy głównych roślin uprawnych • wskazuje na mapie i podaje nazwy głównych obszarów wydobywania surowców energetycznych w Europie • wskazuje na mapie i wymienia nazwy najważniejszych europejskich okręgów przemysłowych oraz ośrodków high-tech • wyjaśnia znaczenie terminu „kraje skandynawskie” • wskazuje na mapie kraje Europy Północnej i wymienia ich nazwy • opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie głównych ośrodków miejskich w Europie Północnej • wymienia cechy społeczeństwa Europy Północnej • wymienia nazwy głównych bogactw naturalnych krajów skandynawskich	i klimatogramów • charakteryzuje wybrane strefy roślinne Europy • opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie wód powierzchniowych Europy • opisuje rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy • opisuje na podstawie map tematycznych zróżnicowanie regionalne, kulturowe, narodowościowe oraz etniczne współczesnej Europy • omawia przyczyny wysokiego wskaźnika urbanizacji w Europie • wykazuje się znajomością podziału politycznego Europy • opisuje potencjał ekonomiczny Europy • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gospodarczego krajów Europy • opisuje uwarunkowania rozwoju rolnictwa europejskiego • opisuje strukturę produkcji energii elektrycznej w wybranych krajach Europy • opisuje poziom rozwoju usług w Europie • opisuje położenie geograficzne państw Europy Północnej • wyjaśnia rozmieszczenie ośrodków miejskich • charakteryzuje strukturę produkcji energii elektrycznej w krajach Europy Północnej • charakteryzuje gospodarkę krajów skandynawskich • opisuje położenie krajów alpejskich • opisuje rzeźbę Alp	formacji roślinnych • wyjaśnia genezę wybranych europejskich jezior • wyjaśnia przyczyny oraz skutki ujemnego przyrostu naturalnego w Europie • wyjaśnia przyczyny warunkujące rozmieszczenie ludności w Europie • opisuje przyczyny i konsekwencje zróżnicowania ludności Europy • analizuje zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w krajach Europy • analizuje strukturę PKB w wybranych krajach Europy • porównuje strukturę użytkowania ziemi w wybranych państwach Europy, korzystając z diagramów • opisuje czynniki rozwoju przemysłu ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu high-tech • wyjaśnia proces restrukturyzacji przemysłu w Europie Zachodniej • charakteryzuje środowisko przyrodnicze krajów Europy Północnej • wykazuje na podstawie map tematycznych związki między głównymi cechami środowiska przyrodniczego Europy Północnej a głównymi kierunkami rozwoju gospodarczego • charakteryzuje środowisko przyrodnicze krajów alpejskich • wykazuje wpływ gór na środowisko przyrodnicze	• przewiduje zmiany demograficzne w Europie • uzasadnia twierdzenie, że Europa się starzeje • oblicza średnią gęstość zaludnienia Europy • porównuje poziom rozwoju rolnictwa w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej • omawia na wybranych przykładach czynniki lokalizacji przemysłu high-tech • wykazuje cechy społeczeństwa Europy Północnej • analizuje wartość PKB na jednego mieszkańca i formułuje wnioski • wykazuje piętrowość klimatyczno-roślinną w Alpach • porównuje wskaźnik urbanizacji w krajach alpejskich i formułuje wnioski • rozpoznaje typy wybrzeży południowej Europy i wyjaśnia ich genezę • wykazuje związki między rozwojem turystyki a warunkami przyrodniczymi i dziedzictwem kulturowym • ocenia rolę turystyki w rozwoju gospodarczym tych krajów • opisuje sytuację społeczną imigrantów • charakteryzuje sieć transportową Francji • wykazuje aktywną politykę rolną Francji w ramach Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej • wykazuje zalety wyspiarskiego położenia Wielkiej Brytanii	względem gospodarczym • przewiduje skutki wyludniania północnej Skandynawii • charakteryzuje genezę rzeźby alpejskiej • analizuje czynniki rozwoju sektora bankowo-ubezpieczeniowego w Szwajcarii • wykazuje zależności między wielkością ruchu turystycznego a poziomem rozwoju infrastruktury turystycznej • wykazuje znaczenie Eurotunelu • wykazuje znaczenie zamorskich terytoriów Wielkiej Brytanii (dawniej i obecnie) • analizuje na przykładzie Wielkiej Brytanii uwarunkowania lokalizacji i rozwoju przemysłu wysokiej technologii
---	---	---	--	--

• wyjaśnia znaczenie terminu „kraje alpejskie” • wymienia nazwy państw alpejskich, wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej i podaje nazwy ich stolic • wymienia cechy środowiska przyrodniczego Alp • wymienia nazwy największych miast i wskazuje je na mapie • opisuje specyfikę rozmieszczenia ludności w Alpach • wskazuje na mapie kraje Europy Południowej, podaje nazwy ich stolic • wymienia cechy środowiska przyrodniczego krajów Europy Południowej • wymienia nazwy największych miast Europy Południowej i wskazuje je na mapie • wymienia przykłady atrakcji turystycznych • wyjaśnia znaczenie terminu „akwakultura” • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Francję i podaje nazwę stolicy tego kraju • wymienia cechy środowiska przyrodniczego Francji • wskazuje najważniejsze miasta Francji na mapie i podaje ich nazwy • wymienia cechy gospodarki Francji • wskazuje na mapie regiony rolnicze Francji i wymienia ich nazwy • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Wielką	• opisuje rozmieszczenie miast i gęstość zaludnienia w krajach alpejskich • wyjaśnia znaczenie nowoczesnego sektora usług • określa położenie geograficzne krajów Europy Południowej • opisuje cechy środowiska przyrodniczego tych krajów • opisuje na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie najważniejszych ośrodków turystycznych • opisuje cechy gospodarki krajów Europy Południowej • wyjaśnia znaczenie terminu „infrastruktura turystyczna” • prezentuje opracowaną na podstawie map, przewodników oraz internetu trasę wycieczki po Europie lub jej części • opisuje położenie geograficzne Francji • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Francji • opisuje czynniki wpływające na wzrost liczby mieszkańców Francji • opisuje poziom urbanizacji Francji • opisuje poziom rozwoju gospodarczego Francji • analizuje strukturę użytkowania ziemi • wskazuje miejsce Francji w światowej produkcji rolnej • identyfikuje cechy rolnictwa wysokotowarowego • określa położenie geograficzne Wielkiej Brytanii • charakteryzuje środowisko	• i gospodarkę krajów alpejskich • wykazuje, że kraje alpejskie należą do państw wysoko rozwiniętych gospodarczo • charakteryzuje walory przyrodnicze i pozaprzyrodnicze krajów Europy Południowej • opisuje wybrane atrakcje turystyczne • wykazuje zależność pomiędzy przyjazdami turystów a wpływami z turystyki na podstawie wykresów • wykazuje niekorzystny wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze • analizuje współczynnik przyrostu naturalnego i współczynnik salda migracji • wykazuje znaczenie turystyki w tworzeniu dochodu narodowego • analizuje przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa • wykazuje na przykładzie rolnictwa Francji związek między warunkami przyrodniczymi a kierunkiem i efektywnością produkcji rolnej • analizuje strukturę narodowościową Wielkiej Brytanii • opisuje poziom urbanizacji oraz rozmieszczenie ludności w Wielkiej Brytanii • opisuje układ przestrzenny oraz znaczenie Londynu jako światowej metropolii • analizuje strukturę użytkowania ziemi w Wielkiej Brytanii	• wykazuje zależności między warunkami przyrodniczymi a poziomem rozwoju gospodarczego	
---	--	--	--	--

Brytanię i podaje nazwę stolicy tego kraju - wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne i nazywa je - wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego i gospodarki Wielkiej Brytanii	przyrodnicze Wielkiej Brytanii - opisuje podział Wielkiej Brytanii na krainy historyczne - opisuje strukturę narodowościową Wielkiej Brytanii - wyjaśnia uwarunkowania dodatniego salda migracji - wyjaśnia znaczenie terminu „monarchia konstytucyjna” - przedstawia wielkość i główne cechy położenia Londynu - wskazuje na mapie i podaje nazwy obszarów o dużej koncentracji przemysłu	wyjaśnia uwarunkowania wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego		
--	--	--	--	--

Sąsiedzi Polski

- wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Niemcy, podaje nazwę stolicy tego kraju oraz nazwy krajów z nim sąsiadujących - wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne oraz najważniejsze rzeki w Niemczech i nazywa je - wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego oraz gospodarki Niemiec - opisuje strukturę narodowościową Niemiec - wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Czechy i Słowację, podaje nazwy stolic tych krajów oraz nazwy państw sąsiadujących z nimi - wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego omawianych państw - wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Litwę,	- określa położenie geograficzne Niemiec - omawia cechy środowiska przyrodniczego - wyjaśnia przyczyny i skutki dodatniego salda migracji - charakteryzuje strukturę zatrudnienia w niemieckiej gospodarce - przedstawia na podstawie wskazanych źródeł główne kierunki i przyczyny zmian w strukturze przemysłu Zagłębia Ruhry - wskazuje na mapie i podaje nazwy obszarów o dużej koncentracji przemysłu w Niemczech - określa położenie geograficzne Czech, Słowacji - omawia cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji - analizuje strukturę zatrudnienia w Czechach - analizuje strukturę	- wykazuje wpływ czynników geograficznych na klimat Niemiec - opisuje skutki ujemnego przyrostu naturalnego - udowadnia, że Niemcy są potęgą gospodarczą - opisuje zróżnicowanie rozwoju społeczno-gospodarczego wschodniej i zachodniej części Niemiec - opisuje czynniki warunkujące rozwój gospodarczy Czech i Słowacji - porównuje potencjał gospodarczy omawianych państw - opisuje czynniki warunkujące rozwój gospodarczy Litwy, Białorusi i Ukrainy - opisuje przyczyny i skutki ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji Litwy, Białorusi i Ukrainy - porównuje potencjał	- analizuje uwarunkowania rozwoju przemysłu przetwórczego - analizuje wskaźnik bezrobocia i formułuje wnioski - wykazuje na przykładzie Niemiec zależność między poziomem rozwoju transportu a funkcjonowaniem pozostałych działów gospodarki - ocenia zasoby bogactw mineralnych Czech i Słowacji - omawia efekty przemian gospodarczych, które nastąpiły w omawianych krajach - ocenia zasoby bogactw mineralnych Litwy, Białorusi i Ukrainy - omawia efekty przemian gospodarczych, które nastąpiły w omawianych krajach - analizuje zmiany przyrostu naturalnego w Rosji i formułuje wnioski - wykazuje zależności między	- analizuje przyczyny migracji do Niemiec - wykazuje gospodarcze znaczenie sieci rzecznej Niemiec - porównuje środowisko społeczno-gospodarcze południowych sąsiadów Polski oraz formułuje wnioski - porównuje środowisko społeczno-gospodarcze południowych i wschodnich sąsiadów Polski oraz formułuje wnioski - uzasadnia tezę, że Rosja jest krajem o olbrzymich możliwościach gospodarczych
--	--	---	---	--

Białoruś i Ukrainę, podaje nazwy stolic tych krajów oraz nazwy państw sąsiadujących z nimi • wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego omawianych państw • wskazuje Rosję na mapie ogólnogeograficznej i podaje nazwę jej stolicy • wskazuje na mapie i wymienia nazwy głównych krain geograficznych, rzek oraz jezior • wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Rosji • wymienia główne cechy rosyjskiej gospodarki • wymienia przyczyny ujemnego przyrostu naturalnego ludności Rosji	narodowościową Słowacji • określa położenie geograficzne Litwy, Białorusi i Ukrainy • omawia cechy środowiska przyrodniczego Litwy, Białorusi i Ukrainy • wyjaśnia przyczyny kryzysów gospodarczych na Litwie, Białorusi i Ukrainie po rozpadzie ZSRR • omawia współczesne przemiany społeczne i gospodarcze Ukrainy • określa położenie geograficzne Rosji • omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji • opisuje zróżnicowanie narodowościowe i kulturowe ludności • wskazuje na mapie i wymienia nazwy obszarów o dużej koncentracji przemysłu	gospodarczy omawianych państw • wykazuje zróżnicowanie przyrodnicze Rosji • wykazuje wpływ czynników geograficznych na klimat Rosji • wyjaśnia zależność między warunkami przyrodniczymi a rozmieszczeniem ludności w Rosji • wykazuje zróżnicowanie językowe i religijne mieszkańców Rosji • omawia uwarunkowania rozwoju przemysłu wydobywczego • omawia najważniejsze problemy rosyjskiego rolnictwa	warunkami przyrodniczymi a poziomem rozwoju gospodarczego Rosji	
---	---	---	--	--